

پایش بازار

OIL AND NATURAL GAS PRICES (as of 10:20 AM CT 08/20/2021)

	Price	Change	%Change	Contract
WTI	63.26	-0.43	-0.68%	SEPT 2021
Brent	66.02	-0.43	-0.65%	OCT 2021
Natural Gas (Nymex)	3.903	+0.073	+1.91%	OCT 2021

OIL AND NATURAL GAS PRICES (as of 11:55 AM CT 08/13/2021)

	Price	Change	%Change	Contract
WTI	68.66	-0.43	-0.62%	SEP 2021
Brent	70.83	-0.48	-0.67%	SEP 2021
Natural Gas (Nymex)	3.916	-0.017	-0.43%	AUG 2021

بویایی های بازار

۱- قیمت نفت خام در روزهای اخیر بشدت سقوط کرد. دلیل عمده آن بر آمدن سویه دلتای بیماری کووید-۱۹ و فراگیر شدن آن در مناطق مختلف جهان بخصوص آسیاست. در آسیای شرقی، استرالیا، و نیوزیلند مقررات محدود کردن رفت و آمد و قرنطینه مجدداً به راه افتاده است. نرخ برابری ارز نسبت به دیگر ارزها نشان دهنده تقویت دلار در هفته های اخیر است که باعث ارزانتر شدن قیمت نفت میگردد. قیمت هر بشکه نفت خام برنت در بازار لندن در روز گذشته برای تحویل در ماه اکتبر ۶۶.۰۲ دلار هر بشکه بود که نسبت به هفته های قبل ۷ درصد کاهش نشان می دهد. قیمت نفت تگزاس اینترمدییت نیز به ۶۳.۲۶ دلار هر بشکه رسید. قیمت گاز طبیعی در بازار هنری هاب از کانال ۴ دلار به پایین بازگشت و به ۳.۹۰۳ دلار هر میلیون بی تی یو در بازار بورس نیویورک رسید. شرکت نفتی سینوپک اعلام کرد که موفق به کشف منابع با ذخیره اثبات شده ۳۶ میلیارد متر مکعب در استان سیچوان شده است. گاز پروم اعلام کرد که عملیات ساخت خط لوله گاز طبیعی مابین روسیه و آلمان موسوم به نورداستریم ۲، ۹۹ درصد پایان یافته است.

تفسیر هفته

۲- همزمان با سرعت گرفتن تلاش جهانی برای به حداقل رساندن مصرف سوخت های فسیلی مانند نفت و گاز برای تولید انرژی، استفاده از مس و لیتیوم برای ذخیره و انتقال کارآمدتر انرژی الکتریکی بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. چنان که قیمت مس به عنوان فلز مطلوب تولید کابل های برق طی سال جاری میلادی با ثبت نرخ ۱۰ هزار دلاری به ازای هر تن رکوردی تاریخی را ثبت کرده و استفاده از لیتیوم برای ذخیره انرژی برق در باتری خودروهای الکتریکی و نیز افزایش بهره وری ذخیره و انتقال برق تولیدی نیروگاه های بادی و خورشیدی در حال افزایش است. قیمت قلع نیز به ۳۶۰۰۰ دلار هر تن رسید. سه کشور عمده تولید کننده قلع یعنی اندونزی، مالزی و چین از عدم توانایی برای

تولید بیشتر این فلز معدنی سختن گفته اند. بگزارش یورونیوز اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۰، لیتیوم را به همراه کبالت، گرافیت، سیلیکون و تانتالوم به فهرست رسمی ۳۰ ماده اولیه که از نظر این اتحادیه برای استقلال انرژی اروپا حیاتی تلقی می‌شود افزود. در همین حال، آژانس بین‌المللی انرژی نیز برآورد کرده که تقاضای جهانی لیتیوم تا سال ۲۰۴۰ بیش از ۴۰ برابر می‌شود.

۳- در افغانستان ارزیابی‌های تازه، از وجود منابع بکر لیتیوم و خاک‌های کمیاب حکایت دارد که جهان برای خلاصی از سوخت‌های فسیلی سخت به آنها نیاز پیدا کرده است. تازه‌ترین گزارش سالانه منابع معدنی در افغانستان که در ژانویه ۲۰۲۱ از سوی موسسه مطالعات زمین شناسی ایالات متحده منتشر شده، حاکیست افغانستان دارای ذخایر بوکسیت (سنگ رسوبی حاوی آلومینیوم)، مس، آهن، لیتیوم و خاک‌های کمیاب است. این کشور در گذشته تنها به عنوان دارنده معادن غنی سنگ‌های قیمتی همانند لاجورد، زمرد، یاقوت سرخ، تورمالین، پودر تالک، سنگ مرمر، و زغال سنگ شهرت داشت. گزارش مشترک سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا که در سال ۲۰۱۳ منتشر شد، مجموع ارزش منابع معدنی و زیرزمینی افغانستان را ۱۰۰۰ میلیارد دلار تخمین زده است. گیوم پیترون، نویسنده کتاب جنگ فلزات کمیاب اذعان کرده که افغانستان بر روی ذخایر عظیمی از لیتیوم قرار گرفته که تا به امروز دست نخورده باقی مانده است. افزون بر لیتیوم، خاک‌های کمیاب حاوی عناصر نئودیمیوم، پراسئودیمیوم یا دیسپروزیوم نیز در افغانستان یافت می‌شوند؛ خاک‌هایی که در ساخت آهنرباهای مورد استفاده در صنایع آینده مانند نیروگاه‌های بادی و تولید خودروهای الکتریکی مورد نیاز هستند.

۴- به ادعای نویسنده کتاب جنگ فلزات چین ۴۰ درصد مس جهان، نزدیک به ۶۰ درصد لیتیوم و بیش از ۸۰ درصد خاک‌های کمیاب را در جهان تولید می‌کند. اظهارامیدواری سخنگوی وزارت خارجه چین از داشتن روابط خوب با حاکمان جدید کابل احتمالاً به مسئله استفاده از معادن فلزات کمیاب و نفت و گاز افغانستان توسط چین مربوط می‌شود. برای چین مهم اینست که گربه موش بگیرد، فرقی هم نمی‌کند که سیاه یا سفید باشد. ضمن این که به گفته یکی از مقامات وزارت خارجه چین، این کشور عدم قطعیت‌ها را دوست ندارد و مایل است که آینده شفاف باشد. بنظر می‌رسد سالهاست که طالبان با دولت چین ارتباط دارند. دولت چین مایل است که در چارچوب پروژه‌های مربوط به ابتکار کمربند و جاده که یکی از کریدورهای آن از افغانستان می‌گذرد، در این کشور حضور داشته و برای اکتشاف و استخراج منابع طبیعی، ساخت جاده، و سد سازی قراردادهای دراز مدت بیشتر از ۲۰ سال منعقد کند. همچنین چین مایل است که با داشتن روابط خوب با طالبان از پیامدهای قدرت گرفتن طالبان در میان مسلمانان چین که عمدتاً در استان سینکیانگ در مجاورت مرزهای چین با افغانستان هستند جلوگیری نماید. بنابر این چین از قدرت‌گیری شبه نظامیان طالبان و سرنگونی دولتی متکی بر آمریکا استقبال کرده و احتمال می‌رود افغانستان را قطب تولید فلزات و خاک‌های کمیاب بنماید.

۵- روسیه در افغانستان نیم نگاهی به آن دارد که در دوران تسلط ارتش سرخ در افغانستان کم و بیش پروژه های عمرانی نیز انجام شده و این آمریکاست که علیرغم هزینه ۲۰۰۰ میلیارد دلاری بدون دستاوردی افغانستان را ترک کرد. اما روسیه این را هم در نظر دارد که با داشتن ارتباط مثبت با یک قدرت متمرکز در کابل می تواند از امنیت مرزهای هم پیمانان خود در آسیای مرکزی یعنی ترکمنستان، ازبکستان، و تاجیکستان مطمئن شده و تلاش کند تا کمترین نفوذ را طالبان و دیگر نیروهای افراطی افغانستان بر مسلمانان آسیای مرکزی و جمهوری های مسلمان نشین روسیه داشته باشند. به همین جهت سفیر روسیه در کابل سریعاً با مقامات طالبان در کابل دیدار می کند.

۶- در این میان پاکستان از طریق قدرت یافتن دوستانش در کابل می تواند آرزوی دیرینه خود مبنی بر در اختیار داشتن یک مسیر بازرگانی مابین اقیانوس هند و آسیای مرکزی را تحقق بخشد. هند تا این لحظه از این مزیت محروم است، مگر آن که هندی ها با پیشنهاد پروژه های جذاب و کوچک عمرانی و تولیدی به حاکمان جدید کابل نفوذ گذشته خود را بازیابند.

۷- در این میان ایران می تواند علیرغم بینش طالبان که با نگاه تهران تفاوت اساسی دارد، با حاکمان جدید به همکاری برسد. منابع معدنی افغانستان و وجود ذخائر احتمالی نفت و گاز در مناطق غربی افغانستان بخصوص در شمال غربی در منطقه موسوم به تنگه ذوالفقار که در نزدیکی مناطق گاز خیز سرخس و خانگیران هستند، برای ایران یک فرصت است. فروش فرآورده های نفتی و گاز طبیعی به افغانستان نیز یک بازار جدید برای ایران است. بخصوص که اکنون صادرات فرآورده های نفتی امکان پذیر است. در دراز مدت ما باید خط لوله گاز طبیعی به افغانستان و سپس تاجیکستان را در دستور کار داشته باشیم. این کار می تواند در کریدوری از انرژی صورت گیرد. یعنی شبکه برق سه کشور نیز به یکدیگر متصل و خط لوله آب از تاجیکستان می تواند مورد نظر باشد.

۸- در این میان خط لوله گاز طبیعی مابین ترکمنستان، افغانستان، پاکستان، و هند (تاپی) مجدداً مطرح می شود. در ۱۹۹۵ توافق نامه ای میان ترکمنستان و پاکستان برای انتقال گاز ترکمنستان از طریق افغانستان امضا شد. در ۱۹۹۶ ایالات متحده آمریکا تمایل داشت که با حکومت طالبان که همان روزها بر کابل مسلط شده بودند، روابط نزدیکتری داشته تا از این طریق بتواند چین، هند، روسیه و ایران را از نزدیکی بیشتر به یکدیگر باز دارد. در آن زمان شرکت آمریکایی یونوکال بدنبال سرمایه گذاری و ساخت این خط لوله بود. این خط لوله گاز میدان گازی دولت آباد در ترکمنستان را به سه کشور افغانستان، پاکستان، و هند منتقل می سازد. هزینه احداث این خط لوله تا ۱۰ میلیارد دلار برآورد شده است. یونوکال مطالعه و سپس اقدام برای تشکیل کنسرسیوم را آغاز کرد. نام کنسرسیوم را شرکت خط لوله گاز آسیای مرکزی (CetGas) نهادند. در اکتبر ۱۹۹۷ در مراسمی در عشق آباد شرکت های عضو کنسرسیوم ساخت خط لوله همراه با دولت ترکمنستان اسناد همکاری را امضا کردند. دولت طالبان در کابل در ژانویه ۱۹۹۸ به بدنبال یک مناقصه محدود، موافقت نامه ای را به امضا

رساند که اجازه کار را به کنسرسیوم مزبور می داد. گازپروم یکی از شرکت های سهامدار در این پروژه بود. در انتهای ۱۹۹۸ گازپروم از کنسرسیوم خارج شد. فشارهای داخلی در آمریکا بر یونوکال افزایش یافته و متعاقبا یونوکال نیز با بهانه عدم وجود امنیت در افغانستان از این کنسرسیوم خارج شد. در دوران مذاکرات طالبان با یونوکال رهبری طالبان چند سفر به تگزاس داشتند. واسطه این کار در آن زمان حامد کرزی بود. برای امنیت این خط لوله تفاهم مابین رئیس هیئت مدیره شرکت یونوکال جک مارسکا و طالبان انجام شد. مارسکا قبلا سفیر آمریکا در اوکراین و سالها بعد رئیس هیئت مدیره بویینگ و پس از آن نماینده آمریکا در آسیای مرکزی و قفقاز شد. طالبان نیازهای نظامی داشتند. مارسکا از اوکراین چند هواپیمای تجاری؛ ۴۰ تانک و مقداری مهمات خریداری و به طالبان تحویل داد. طالبان در مقابل گفتند که حفاظت از تاپی در افغانستان به عهده ماست. در پس از سرنگونی طالبان در ۲۰۰۱ توافق نامه ای بین سه کشور ترکمنستان، افغانستان، و پاکستان به امضا رسید. در ۲۰۰۵ با نک توسعه آسیایی به پروژه پیوست. در ۲۰۰۸ رهبران چهار کشور توافق نامه برای ساخت این خط لوله را امضا کردند. بانک توسعه آسیایی تعهد نمود تا منابع مالی این پروژه را تامین نماید. از میدان گازی دولت آباد تا ترمینال های مرزی هند ۲۰۰۰ کیلومتر خط لوله باید ساخته شود. این خط باید از مناطق هرات، هلمند، و قندهار در افغانستان رد شود. رشد تقاضای انرژی در کشورهای جنوب غربی آسیا به ویژه هند شرایط را برای انتقال انرژی به بازارهای این منطقه مناسب کرده است. ظرفیت خط لوله ۱ تریلیون فوت مکعب در سال است که سهم هند و پاکستان هر کدام ۴۲ درصد و مابقی به افغانستان می رسد اینک با مسلط شدن مجدد طالبان بر افغانستان موضوع خط لوله تاپی مطرح است. یکی از این زاویه که طالبان خود آغازگر مذاکرات این پروژه با آمریکایی ها بوده و احتمالا به آن توجه ویژه خواهند داشت. دوم این که راه رسیدن گاز ترکمنستان به شبه قاره هند می تواند ایران باشد. ممکن است که طالبان نتوانند بر کل کشور بصورت دائمی سیطره داشته باشند و از این رو با توجه به مطالعات شرکت مشاوره ای پنس پن (penspen) این خط لوله می تواند از ترکمنستان از مسیر ایران به پاکستان رفته و بقیه مسیر را طبق نقشه ادامه دهد. تاپی رقیب خط لوله گاز ایران، پاکستان، و هند (صلح) است که با بی مهری وزارت نفت در دوره آقای مهندس زنگنه روبرو شد شکل زیر دو خط لوله تاپی و صلح را نشان می دهد.

